

Na osnovu člana 16 stav 1 tač. 2 Statuta Agencije za nadzor osiguranja („Sl.list CG“ broj 03/13), a u vezi sa članom 46 stav 4, čl.100, 110 i 153 Zakona o osiguranju („Sl.list RCG“, br.78/06, Sl.list CG br. 19/07, 45/12 i 55/16), Savjet Agencije za nadzor osiguranja na xxx sjednici održanoj dana dd.mm.gggg donio je

P R I P R E M N E

SMJERNICE O UPRAVLJANJU DRUŠTVIMA ZA OSIGURANJE

Član 1

Ove smjernice definišu mjere i aktivnosti koje bi društva za osiguranje trebalo da preduzimaju u cilju uspostavljanja adekvatnog sistema upravljanja, kojim bi se obezbijedilo postupno usklađivanje poslovanja društava za osiguranje sa zahtjevima direktive 2009/138/EZ Evropskog parlamenta i vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja, delegirane uredbe Komisije EU 2015/35 o dopuni Direktive 2009/138/EZ i smjernica Evropskog regulatora za osiguranje i penzione fondove (EIOPA) o sistemu upravljanja.

I OPŠTE ODREDBE

Princip proporcionalnosti

Član 2

Pri uspostavljanju sistema upravljanja iz člana 1 ovih smjernica, društvo za osiguranje (u daljem tekstu: društvo) trebalo bi da uzme u obzir prirodu, obim i složenost poslova koje obavlja.

U smislu prethodnog stava ovog člana, društvo može pojednostaviti sistem upravljanja, pri čemu bi trebalo da može obrazložiti i dokumentovati razloge izabranog modela upravljanja s obzirom na prirodu, obim ili složenost poslova koje obavlja, imajući u vidu naročito zahtjeve za adekvatnim upravljanjem sukobom interesa i zahtjeve za adekvatnim prenosom poslova na lice van društva.

Sukob interesa

Član 3

Sukob interesa, u smislu ovih smjernica, postoji kada:

- postoji interes društva, organa upravljanja ili lica zaposlenih u društvu suprotan interesima osiguranika, odnosno korisnika osiguranja i drugih zainteresovanih strana;
- se isto lice imenuje za nosioca ključnih funkcija koje su međusobno u sukobu,
- se ključnoj funkciji dodaju drugi poslovi, koji su u sukobu sa tom funkcijom.

Prepoznatim sukobom interesa društvo upravlja na transparentan i dokumentovan način, nastojeći da ga svede na prihvatljivu mjeru.

Prenos poslova

Član 4

Adekvatan prenos poslova, u smislu zakona i ovih smjernica podrazumijeva takav prenos poslova na lice van društva, koji je usaglašen sa prirodom, obimom i složenošću poslova, pri čemu društvo snosi punu odgovornost za prenesene poslove, a prenos poslova ne dovodi do:

- neispunjavanja obaveza prema osiguranicima, korisnicima osiguranja ili ugrožavanja njihovih interesa;
- ugrožavanja poslovanja društva;
- značajnog pogoršanja kvaliteta upravljanja društvom;
- neopravdanog povećanja operativnog rizika i
- onemogućavanja ili bitno otežanog obavljanja nadzora nad poslovima osiguranja.

II UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE DRUŠTVOM

Organizacija društva

Član 5

Društvo je dužno da uspostavi odgovarajuću organizaciju sa jasnom raspodjelom ovlašćenja i odgovornosti, vodeći računa o izbjegavanju i upravljanju sukobom interesa, efikasan sistem internog izvještavanja i sistem kontinuiranog praćenja usklađenosti poslovanja društva sa važećim propisima.

Svi poslovni procesi, nivoi ovlašćenja i odgovornosti u društvu, kao i odluke donesene od strane odbora direktora, izvršnog direktora i lica koja su nosioci ključnih funkcija trebalo bi da budu dokumentovani, opisani procedurama i adekvatno obrazloženi.

Funkcijom, u smislu ovih smjernica, smatraju se administrativne aktivnosti u cilju sprovođenja određenog zadatka upravljanja.

Društvo bi trebalo da dokumentuje postupanje u vezi sa informacijama dobijenih iz sistema upravljanja rizicima (tok informacija, podatak da li su te informacije uzete u obzir i odluke donesene na osnovu toga).

Društvo osigurava da su svi zaposleni upoznati sa procedurama koje se odnose na njihove obaveze i ovlašćenja, kao i sa eventualnim izmjenama tih procedura, i uspostavlja mehanizme redovnog provjeravanja primjene tih procedura.

Posebne odredbe u vezi sa funkcijama

Član 6

U organizacionoj strukturi društva funkcije i linije izvještavanja uključene su tako da se time obezbjeđuje da je svaka funkcija slobodna od negativnih uticaja na sposobnost te funkcije da obavlja svoje obaveze objektivno i nezavisno.

O svim većim problemima u djelokrugu odgovornosti pojedine funkcije, ta funkcija bez odlaganja obavještava izvršnog direktora i odbor direktora.

Uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja

Član 7

Društvo bi trebalo da uspostavi efikasan i pouzdan sistem upravljanja na način da:

- uspostavi organizacionu strukturu sa jasnim i preglednim linijama ovlašćenja i odgovornosti, uz izbjegavanje sukoba interesa, u kojoj uspostavlja i najmanje sljedeće obavezne ključne funkcije:
 1. upravljanja rizicima,
 2. interne revizije,
 3. aktuarsku funkciju,
 4. praćenja usklađenosti;
- obezbijedi adekvatnu kadrovsku strukturu, vodeći računa da najmanje lica koja rukovode društvom i obaveznim ključnim funkcijama trajno ispunjavaju uslove stručne osposobljenosti, adekvatnog radnog iskustva i ličnog i profesionalnog ugleda;
- uspostavi strategije, politike i procedure za upravljanje rizicima kojima je društvo u poslovanju izloženo;
- uspostavi adekvatan i efikasan sistem za razmjenu informacija, koji omogućava funkcionisanje društva kao cjeline i obezbjeđivanje poslovnog kontinuiteta u slučaju nastanka nepredviđenih okolnosti.

Društvo bi trebalo i da definiše i rokove za provjeru i revidiranje uspostavljenog sistema upravljanja, kako bi isti kontinuirano podržavao zakonito poslovanje društva. Rezultati tih provjera trebalo bi da budu adekvatno dokumentovani, kao i odluke donijete na osnovu tih provjera.

Efikan sistem upravljanja podrazumijeva da poslovni ciljevi društva budu definisani na način koji obezbjeđuje dugoročnu finansijsku sigurnost i stabilnost samog društva, imajući u vidu i interese drugih zainteresovanih strana, a naročito osiguranika i korisnika osiguranja.

Politike društva

Član 8

Društvo bi trebalo da obezbijedi da sve politike koje se u društvu primjenjuju budu uvezane jedna sa drugom i sa poslovnom strategijom društva.

Politike bi trebalo da sadrže sljedeće osnovne elemente:

- a) ciljeve;
- b) zadatke koji se izvršavaju i lica odgovorna za izvršenje;
- c) procese koji se opisuju i način izvještavanja;
- d) obavezu odgovorne organizacione jedinice da informiše obavezne ključne funkcije o bilo kojoj činjenici od značaja za obavljanje njihovih poslova.

Politike koje se odnose na ključne funkcije trebalo bi da uređuju i položaj tih funkcija u društvu, njihova ovlašćenja i obaveze.

Procedure društva

Član 9

Društvo formuliše procedure na način da predstavljaju usklađenu cjelinu, poštujući osnovne ciljeve definisane strategijom društva, sa razradom pojedinačnih ciljeva, kao i ovlašćenja i odgovornosti u ostvarivanju istih.

Društvo u sklopu aktivnosti iz stava 1 ovog člana planira i proceduru kojom obezbjeđuje nesmetan nastavak osnovnih poslovnih aktivnosti za slučaj nastanka nepredviđenih okolnosti, koje mogu usloviti prekid poslovanja.

Akta iz stava 1 ovog člana donosi odbor direktora društva, i redovno ih usklađuje i usaglašava, zavisno od promjena na tržištu, u regulatornom okviru i u samom društvu, a pogotovu u slučaju nastanka značajnih promjena u pojedinoj oblasti poslovanja.

Društvo uspostavlja mehanizme redovnih periodičnih provjera primjene akata iz stava 1 ovog člana i definiše mjere koje se preduzimaju u slučaju kršenja.

Postupanje u slučaju kršenja procedura. Zaštita zviždača

Član 10

Društvo bi trebalo da uspostavi odgovarajuće mehanizme kako bi svim zaposlenima, kao i spoljnim saradnicima (zastupnicima, licima kojima su prenijeti određeni poslovi), omogućilo da odboru direktora ili, eventualno, nadležnoj državnoj instituciji, iznese neodgovarajuće radnje ili ponašanje drugih zaposlenih, sektora društva, ili spoljnih saradnika.

Ti mehanizmi bi trebalo da budu jasno definisani na način da svi zaposleni i spoljni saradnici budu upoznati sa svrhom donošenja procedure, kao i da spriječe neosnovano prijavljivanje ili eventualne kaznene mjere protiv lica koje je prijavilo nepravilnost ili neodgovarajuću radnju ili ponašanje.

Postupanje po prijavama društvo uređuje shodno svojoj internoj organizaciji, na način da obezbijedi nezavisnost, zaštitu podataka i blagovremeno reagovanje po svim prijavama. Ovaj postupak može se povjeriti i internoj reviziji ili funkciji usklađenosti. Licima koja su zadužena za ove procedure trebalo bi obezbijediti i odgovarajuće obuke.

Odbor direktora trebalo bi da redovno nadzire i postupanje po procedurama uspostavljenim u ove svrhe.

Organi društva

Član 11

Društvo za osiguranje formira organe upravljanja i rukovođenja u skladu sa propisima koji uređuju organizovanje akcionarskih društava i obavljanje poslova revizije.

Skupština akcionara bira odbor direktora, kao organ upravljanja i rukovođenja društvom. Odbor direktora bira i imenuje izvršnog direktora.

Skupština akcionara imenuje i revizorski odbor, ako tu nadležnost nije statutom povjerila odboru direktora.

U organe društva mogu biti birana samo lica koja, u smislu stručnih kvalifikacija i radnog iskustva, imaju adekvatno poznavanje poslovanja društava za osiguranje, finansijskog poslovanja, prava, aktuarstva, revizije ili srodna znanja neophodna za vođenje društva, kao i integritet u profesionalnom i ličnom smislu.

Kvalifikovano učešće

Član 12

Društvo bi trebalo da obezbijedi mehanizme za provjeravanje kontinuirane ispunjenosti uslova propisanih za lica koje se, u smislu Zakona o osiguranju, smatraju kvalifikovanim imalcima.

U smislu stava 1 ovog člana, društvo bi trebalo da obavještava regulatorni organ o svim promjenama koje mogu negativno uticati na sposobnost kvalifikovanih imalaca da adekvatno upravljaju društvom, pogotovu u dijelu radnji koje u smislu zakona predstavljaju smetnju za zakonito donošenje odluka na skupštini akcionara.

Odbor direktora

Član 13

Odbor direktora snosi krajnju odgovornost i ne može delegirati odgovornost za upravljanje i utvrđivanje organizacije društva, davanje smjernica za vođenje poslova, kao i za imenovanja, razrješenja i nadzor nad zakonitošću rada izvršnog direktora i odgovornih lica, a naročito lica koja su nosioci ključnih funkcija.

U smislu stava 1 ovog člana, obaveza odbora direktora je da zahtijeva adekvatne informacije potrebne za odlučivanje o upravljanju društvom, zbog čega je tom organu potreban konstantan uvid u organizaciju društva, rad menadžmenta, finansijski položaj društva, poslovanje društva u svim segmentima poslova osiguranja, sistem upravljanja rizicima i sistem internih kontrola.

Odbor direktora mora imati neparan broj članova. Svi članovi moraju ispunjavati zakonom propisane uslove za imenovanje. Pri utvrđivanju potrebnog broja članova odbora direktora i njihovih kvalifikacija, društvo vodi računa o prirodi, obimu i složenosti svojih poslovnih aktivnosti.

Rad odbora direktora uređuje se poslovníkom tog organa, a pri sačinjavanju istog vodi se računa o primjeni načela transparentnosti, nezavisnosti, savjesnosti i pažnje dobrog privrednika sa kojom su članovi dužni da postupaju pri radu.

Procedure imenovanja odbora direktora

Član 14

Društvo bi trebalo da posebnim aktom definiše potrebna znanja, vještine i iskustvo lica koja se mogu naći u odboru direktora, kao i proces izbora adekvatnog kandidata za člana odbora direktora.

Sastav odbora direktora trebalo bi da bude takav da omogući odboru, kao cjelini, stručno poznavanje svih oblasti od značaja za upravljanje društvom, a najmanje iz: finansija, aktuarstva, osiguranja i finansijskih tržišta, regulatornog okvira, sistema upravljanja, poslovne strategije i poslovnih modela.

Pri definisanju uslova za članove odbora direktora, društvo bi trebalo da razmotri koristi koje bi imalo od izbora stručnih lica koja su nijesu povezana sa društvom, njegovim matičnim, sestrinskim ili kćerinskim društvom, u smislu kapitala, upravljanja ili mogućnosti vršenja ličnog ili institucionalnog uticaja na donošenje poslovnih odluka. U tom smislu, društvo bi trebalo da definiše broj nezavisnih članova odbora direktora.

Društvo obezbjeđuje mehanizme provjere kontinuirane ispunjenosti uslova propisanih za lica imenovana za članove odbora direktora. U slučaju da član odbora direktora prestane da ispunjava propisane uslove, društvo bez odlaganja preduzima sve potrebne korake za imenovanje novog, adekvatnog kandidata.

Procedure imenovanja izvršnog direktora i nosilaca ključnih funkcija

Član 15

Odbor direktora odlučuje o imenovanju i razrješenju izvršnog direktora i utvrđuje uslove za angažovanje nosilaca ključnih funkcija.

Odbor direktora vodi računa da izvršni direktor i nosioci ključnih funkcija trajno ispunjavaju uslove vezane za potrebne kvalifikacije, znanje i iskustvo, kao i profesionalni i lični ugled i integritet. U tu svrhu uspostavljaju se procedure za redovno provjeravanje i reagovanje u slučaju da neko od tih lica više ne ispunjava propisane uslove.

Uslove za imenovanje nosilaca ključnih funkcija društvo je dužno da uredi posebnim aktom naročito vodeći računa da ta lica:

- nijesu pravosnažno osuđena za krivična djela koja ih čine nepodobnim za obavljanje tih poslova (npr. krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja, imovine, službene dužnosti),
- imaju adekvatne stručne kvalifikacije i radno iskustvo potrebno za organizaciju i izvršavanje poslova unutar te ključne funkcije (npr. na poslovima osiguranja, bankarstva, finansija, prava, aktuarstva, revizije ili upravljanja rizicima),
- poznaju crnogorski jezik,
- dotadašnjim profesionalnim radom, finansijskom stabilnošću ili ličnim integritetom ne bi mogla ugroziti poslovanje društva.

Društvo bi trebalo da ima proceduru koja definiše sve potrebne uslove za angažovanje izvršnog direktora i nosilaca ključnih funkcija.

Prenos poslova

Član 16

Društvo bi trebalo da internim aktom uredi uslove u vezi sa potrebnim kvalifikacijama, poslovnim ugledom i iskustvom koje se traži od lica na koje društvo namjerava da prenese ključnu funkciju.

Efektivno upravljanje društvom

Član 17

U cilju obezbjeđenja transparentnosti u organizaciji i kontinuiteta i stabilnosti u poslovanju, prije donošenja odluka značajnih za upravljanje društvom, te odluke bi trebalo da razmotre najmanje dva lica.

Revizorski odbor

Član 18

Revizorski odbor formira se u skladu sa zakonom i uključuje lica koja raspolažu dovoljnim znanjem iz oblasti računovodstva i revizije i mora ispunjavati uslove u pogledu nezavisnosti.

Revizorski odbor ne može delegirati dužnosti propisane zakonom.

Komisije odbora direktora

Član 19

U cilju obezbjeđivanja dodatne ekspertize iz pojedine oblasti ili efikasnije organizacije poslova iz nadležnosti odbora direktora, taj organ može imenovati posebne komisije koje mu, na stalnoj ili povremenoj osnovi, pružaju pomoć pri donošenju odluka.

Imenovanje komisija iz stava 1 člana ne umanjuje odgovornost odbora direktora za donesene odluke.

Pri formiranju komisija, odbor direktora precizno definiše mandat i ovlašćenja komisije, vodeći računa o izbjegavanju pretjerane koncentracije ovlašćenja kod jednog lica ili grupe lica, koja bi ugrozila objektivnost i nepristrasnost u izvršavanju obaveza i zadataka.

Komisije koje odbor direktora uobičajeno formira su komisije za reviziju, naknade, usklađenost, imenovanja i upravljanje rizicima.

III NAKNADE U DRUŠTVU ZA OSIGURANJE

Politika naknada

Član 20

Društvo formira politiku naknada imajući u vidu strukturu i unutrašnju organizaciju, kao i prirodu, obim i složenost rizika kojima je izloženo.

Politika naknada prvenstveno uređuje sistem naknada licima koja su članovi odbora direktora, izvršni direktor odnosno druga odgovorna lica. Politikom se uređuju naknade i drugim licima čije radnje mogu imati materijalni uticaj na izloženost društva rizicima.

Politika naknada formira se na način da spriječi pretjerano ili neprimjereno izlaganje riziku, obezbijedi konzistentnost sa opštim poslovnim ciljevima i dugoročnim interesima društva i očuvanje interesa osiguranika odnosno korisnika osiguranja.

Politika naknada dostupna je svim zaposlenim u društvu.

Principi formulisanja politike naknada

Član 21

Pri formiranju politike naknada društvo bi trebalo da:

- i. kao polaznu tačku za formiranje politike naknada uzme strategiju i ciljeve poslovanja i upravljanja rizicima društva, profil rizičnosti i dugoročne interese i rezultate društva u cjelini;
- ii. uspostavi mehanizme izbjegavanja i upravljanja sukobom interesa;
- iii. podstiče dobro i efikasno upravljanje rizicima i sprječava preuzimanje rizika koje prelazi ograničenja dopuštenih rizika društva;
- iv. politikom obuhvati društvo u cjelosti, a posebno zadatke i rezultate rada lica iz čl. 13 i 15 stav 2 ovih smjernica;
- v. obezbijedi da organi društva koji uspostavljaju politiku naknada za lica čije djelovanje imaju značajan uticaj na rizični profil društva snose odgovornost za nadzor nad sprovođenjem te politike;
- vi. primjenjuje principe jasnoće, transparentnosti i efikasnosti upravljanja naknadama i nadzora nad njima,
- vii. osnuje posebnu komisiju, ako je to potrebno s obzirom na veličinu i unutrašnju organizaciju društva, kako bi se povremeno pružila pomoć organima upravljanja i rukovođenja pri nadzoru nad politikom naknada, praksom u tom dijelu, sprovođenjem i efektima te politike;
- viii. o politici naknada informiše sve zaposlene društva.

Pri formiranju politike naknada poštuju se sljedeća načela:

- naknade, u skladu sa odlukama društva, mogu sadržati fiksnu i varijabilnu komponentu, pri čemu bi varijabilna komponenta trebalo da:
 - a) sprječava prekomjernu zavisnost zaposlenog od varijabilne komponente,
 - b) uzima u obzir uspješnost pojedinca i te poslovne jedinice, ukupne rezultate društva ili grupe kojoj društvo pripada, pri čemu uspješnost pojedinca mjeri i finansijskim i nefinansijskim kriterijumima,
 - c) sadrži elemente odložene isplate značajnog dijela te komponente u trajanju od najmanje 3 godine, na način da uzima u obzir prirodu poslovanja društva, a vodeći računa da odložni rok isplate mora biti usklađen s prirodom i rizicima poslovanja, kao i sa aktivnostima zaposlenih kojima se isplaćuje;
- otpremnine bi trebalo da budu povezane sa rezultatima ostvarenim tokom cijelog perioda aktivnosti zaposlenih, vodeći računa da se ne nagrađuje neuspjeh;
- lica na čije se naknade odnosi politika naknada bi trebalo da se obavežu da neće upotrebljavati lične strategije zaštite od rizika ili osiguranje u vezi sa odgovornošću, koje bi narušilo funkcionisanje ugovorenih naknada.

Komisija za naknade

Član 22

Komisija za naknade daje predlog o strukturi i visini naknada prvenstveno članovima odbora direktora, izvršnom direktoru i drugim odgovornim licima u društvu.

Članovi komisije iz stava 1 mogu biti samo lica koja imaju dovoljno razumijevanje odnosa između poslovnih ciljeva i preuzetih rizika i visine naknada koje se dodjeljuju kao rezultat rada.

Društvo bi trebalo da obezbijedi da sastav komisije za naknade bude takav da omogući istoj donošenje stručne i nezavisne procjene politike naknada i nadzor nad istom, vodeći računa o sukobu interesa.

IV UPRAVLJANJE RIZICIMA

Sistem upravljanja rizicima

Član 23

Krajnju odgovornost za efikasnost sistema upravljanja rizicima snosi odbor direktora društva.

Sistem upravljanja rizicima u društvu podrazumijeva sljedeće:

- a. poslovnu strategiju, politike i druge interne akte Društva u vezi sa upravljanjem rizicima;
- b. poslovne procese i podjelu odgovornosti za efikasno sprovođenje internih akata Društva u vezi sa upravljanjem rizicima i
- c. adekvatno izvršavanje funkcije upravljanja rizicima.

Društvo kreira sistem za upravljanje rizicima primjeren svojim karakteristikama i potrebama.

Funkcija upravljanja rizicima

Član 24

Funkcija upravljanja rizicima uključuje najmanje sljedeće:

- a. prepoznavanje, mjerenje, upravljanje, praćenje i adekvatno izvještavanje o rizicima,
- b. praćenje efikasnosti sistema upravljanja rizicima i davanje predloga izvršnom direktoru, odboru direktora i drugim funkcijama Društva u cilju njegovog unaprjeđenja;
- c. detaljno izvještavanje o izloženostima materijalno značajnim rizicima izvršnom direktoru i odboru direktora,
- d. savjete izvršnom direktoru i odboru direktora u pogledu strateških pitanja.

Politika upravljanja rizicima

Član 25

Politika upravljanja rizicima bi, u mjeri u kojoj je to moguće, trebalo najmanje da:

- a. utvrdi kategorije rizika, metode mjerenja rizika i agregiranje rizika;
- b. utvrdi način upravljanja svakom od utvrđenih kategorija rizika;
- c. opiše vezu sa procjenom ukupnih potreba solventnosti, odnosno sa sopstvenom procjenom rizika i solventnosti (ORSA), regulatornim kapitalnim zahtjevima i apetitom za rizike društva;
- d. odredi ograničenja rizika unutar relevantnih kategorija rizika u skladu sa apetitom za rizik društva;
- e. opiše učestalost i sadržinu redovnog testiranja otpornosti na stres i situacije koje bi opravdale *ad hoc* testiranje otpornosti na stres.

U okviru politike upravljanja rizicima iz stava 1 ovog člana, društvo bi trebalo da kreira politiku upravljanja rizikom osiguranja i formiranja tehničkih rezervi, politiku upravljanja rizicima reosiguranja, politiku upravljanja operativnim rizicima, politiku strateškog i reputacionog rizika, politiku upravljanja rizicima imovine i obaveza, politiku upravljanja rizicima ulaganja i druge odgovarajuće politike.

U okviru politike upravljanja rizicima iz stava 1 ovog člana, društvo može da kreira politike drugačije od politika iz prethodnog stava i odredbi čl. 27-32 ovih smjernica, ali bi istim trebalo da obuhvati najmanje elemente politika iz odredbi čl. 27-32 ovih smjernica.

Upravljanje rizicima za društva koja su dio grupe

Član 26

U slučaju kada je društvo dio osiguravajuće ili finansijske grupe, strateške odluke i politika društva u vezi sa upravljanjem rizicima bi trebalo da budu usklađene sa strateškim odlukama i politikom grupe, te bi odgovoran odnos društva prema grupi i zainteresovanim stranama podrazumijevao njegov primjeren doprinos politikama i strateškim odlukama grupe.

Prethodno ne isključuje obavezu društva da, upravljajući rizicima, u cjelosti uzme u obzir rizike kojima je isto izloženo bez obzira na veličinu društva i materijalnost uticaja rizika društva na rizični profil grupe.

Politika upravljanja rizikom osiguranja i formiranja tehničkih rezervi

Član 27

Politikom upravljanja rizikom osiguranja i formiranja tehničkih rezervi društvo bi trebalo da obezbijedi najmanje sljedeće:

- a. prepoznavanje vrsta osiguranja, vrsta i karakteristike rizika kojima se društvo namjerava baviti;
- b. premijske prihode dovoljne za pokriće očekivanih šteta i troškova;
- c. sprovođenje adekvatne tehnike preuzimanja rizika u osiguranje;
- d. tehničke rezerve dovoljne za pokriće obaveza iz ugovora o osiguranju i
- e. način razvoja novih proizvoda.

Politika upravljanja rizicima reosiguranja

Član 28

Politikom upravljanja rizicima reosiguranja, društvo bi trebalo da obezbijedi najmanje sljedeće:

- a. generalno utvrđivanje najprikladnijih vrsta ugovora o reosiguranju i vrsta reosiguravajućeg pokrića, uzimajući u obzir i objektivne zahtjeve unutargrupnog reosiguranja;
- b. kriterijume za izbor reosiguravača;
- c. minimalnu sadržinu godišnjeg programa reosiguranja;
- d. interne procedure za sprovođenje poslova reosiguranja uključujući procedure za pojedinačno (fakultativno) reosiguranje kojima se uređuje najmanje način odabira reosiguravača i procjene njegove sigurnosti;
- e. postupke za periodičnu procjenu adekvatnosti ove politike sa aspekta zaštite prava osiguranika, odnosno korisnika osiguranja (prava na naknadu iz osiguranja), cijene reosiguranja i likvidnosti (vremenske usklađenosti između isplate prema korisniku osiguranja i povrata iz reosiguranja);
- f. postupke za procjenu i praćenje boniteta reosiguravača.

Dodatno, u slučaju unutargrupnog reosiguranja, ovom politikom je potrebno prepoznati makar ključne elemente politike reosiguranja grupe kojoj društvo pripada kako bi isto razumjelo okvir u kojem može urediti svoju politiku.

Politika upravljanja operativnim rizicima

Član 29

Politika upravljanja operativnim rizicima bi trebalo da obezbijedi najmanje upravljanje materijalno značajnim operativnim rizicima.

Politikom upravljanja operativnim rizicima društvo bi trebalo da, kao dio operativnog rizika, prepozna i rizik adekvatnosti informacionog sistema.

Ova politika bi trebalo da, kod testiranja otpornosti na stres, uključi najmanje sljedeće situacije:

- a. propuste informacionog sistema,
- b. propuste zaposlenih,
- c. propuste organizacionog ili sličnog karaktera,
- d. uticaj spoljašnjih događaja.

Politika strateškog i reputacionog rizika

Član 30

Politikom strateškog i reputacionog rizika, društvo bi trebalo uzeti u obzir najmanje rizike koji bi :

- a. mogli dovesti u pitanje ugled društva na tržištu osiguranja i među zainteresovanim stranama;
- b. mogli ugroziti dugoročnu strategiju društva.

Politika upravljanja rizicima imovine i obaveza

Član 31

Politikom upravljanja rizicima imovine i obaveza, društvo bi trebalo da obezbijedi najmanje sljedeće:

- a. način utvrđivanja i upravljanja različitim vrstama neusklađenosti između imovine i obaveza društva, posebno u pogledu rokova i valute;
- b. obrazloženje eventualnih neusklađenosti;
- c. opis dozvoljenih namjernih usklađenosti;
- d. način praćenja likvidnosti.

Način praćenja likvidnosti bi trebalo da omogući najmanje utvrđivanje usklađenosti novčanih priliva i odliva i analizu potreba za rezervom likvidnosti za zaštitu od očekivane nelikvidnosti.

Politika upravljanja rizicima ulaganja

Član 32

Politikom upravljanja rizicima ulaganja, društvo bi trebalo da obezbijedi najmanje sljedeće:

- a. utvrđivanje ciljanog nivoa sigurnosti, kvaliteta, likvidnosti i profitabilnosti portfelja imovine, i postavljanje određenih ograničenja;
- b. način na koji se planira postizanje ciljanog nivoa sigurnosti, likvidnosti i profitabilnosti portfelja imovine;
- c. analizu okruženja finansijskog tržišta;
- d. definisanje uslova pod kojima bi društvo moglo založiti ili pozajmiti sredstva;
- e. način odgovarajućeg vrjednovanja i učestalost provjere vrijednosti imovine;
- f. način praćenja rezultata ulaganja i eventualno uslove za preispitivanje ove politike;
- g. da izbor ulaganja, najmanje u dijelu kojim se pokrivaju tehničke rezerve, bude u interesu korisnika osiguranja.

V AKTUARSKA FUNKCIJA

Opseg poslova aktuarske funkcije

Član 33

Aktuarska funkcija podrazumijeva najmanje sljedeće aktivnosti:

- a. koordinaciju aktivnosti obračuna tehničkih rezervi,
- b. osigurava primjerenost metodologija i pretpostavki korišćenih u obračunu tehničkih rezervi,
- c. procjenu dovoljnosti i kvaliteta podataka prilikom obračuna tehničkih rezervi,
- d. procjenu podrške informacionih sistema aktuarskim i statističkim postupcima pri obračunu tehničkih rezervi,
- e. informisanje izvršnog direktora i odbor direktora, uz obrazloženu analizu o adekvatnosti obračuna tehničkih rezervi, o izvorima i stepenu neizvjesnosti procjene tehničkih rezervi i osjetljivosti tehničkih rezervi na svaki veliki rizik na kojem se zasnivaju obaveze obuhvaćene tehničkim rezervama,
- f. davanje mišljenja u vezi sa politikom upravljanja rizikom osiguranja,
- g. davanje mišljenja u vezi sa politikom upravljanja rizicima reosiguranja,
- h. procjenu adekvatnosti pretpostavki i metodologija korišćenih pri obračunu tehničkih rezervi, upoređivanjem najboljih procjena sa stvarnim iskustvom,

- i. doprinos sprovođenju sistema upravljanja rizicima imajući u vidu modeliranje rizika na kojem se zasniva obračun potrebnog solventnog kapitala (SCR), minimalno potrebnog kapitala (MCR) i sopstvene procjene rizika i solventnosti (ORSA), u mjeri u kojoj je to moguće.

Koordinacija aktivnosti obračuna tehničkih rezervi

Član 34

Koordinacija obračuna tehničkih rezervi podrazumijeva da odgovornost za sve poslove koji su u vezi sa formiranjem tehničkih rezervi ostaje na nosiocu aktuarske funkcije, bez obzira na način organizacije ovih poslova u Društvu.

Mišljenje aktuara u vezi sa politikom upravljanja rizicima osiguranja

Član 35

Mišljenje aktuara u vezi sa politikom upravljanja rizicima osiguranja podrazumijeva najmanje sljedeće:

- mišljenje o dovoljnosti premija kojima će se pokriti buduće štete i troškovi, uzimajući u obzir i rizike preuzimanja u osiguranje i uticaj opcija i garancija uključenih u ugovore o (re)osiguranju na dovoljnost premije,
- analizu i zaključak o uticaju inflacije, pravnog rizika, značajnijih izmjena u portfelju društva, bonus -malus i sličnih sistema primijenjenih u posebnim homogenim grupama rizika,
- analizu i zaključak o tendenciji portfelja ugovora o osiguranju u smislu preuzimanja većih rizika u osiguranje u odnosu na prosječne (anti-selekcija).

Mišljenje aktuara u vezi sa politikom upravljanja rizicima reosiguranja

Član 36

Mišljenje aktuara u vezi sa politikom upravljanja rizicima reosiguranja podrazumijeva najmanje sljedeće:

- a) analizu adekvatnosti obračuna iznosa koji se mogu naplatiti po osnovu ugovora o reosiguranju i
- b) analizu očekivane pokrivenosti u stres scenarijima u odnosu na politike preuzimanja rizika, u mjeri u kojoj je to moguće.

Izveštavanje

Član 37

Aktuarska funkcija je u obavezi da najmanje jednom godišnje izradi i dostavi izvještaj izvršnom direktoru i odboru direktora kojim se obrazlažu sve aktivnosti koje je ta funkcija izvršila sa rezultatima aktivnosti, jasno navodeći nedostatke i preporuke u cilju ispravke tih nedostataka.

Sposobnost za obavljanje aktuarskih poslova

Član 38

Aktuarske poslove mogu obavljati lica koja posjeduju znanja o aktuarskoj i finansijskoj matematici i relevantno iskustvo u primjeni važećih stručnih standarda.

Za nosioca ove funkcije u društvu može biti određeno samo lice koje ima ovlašćenje regulatornog organa za obavljanje aktuarskih poslova u skladu sa zakonom.

Dodatni poslovi

Član 39

Ako društvo odluči da aktuarskoj funkciji doda dodatne zadatke, potrebno je da preduzme mjere za identifikaciju potencijalnog sukoba interesa.

VI FUNKCIJA PRAĆENJA USKLAĐENOSTI

Član 40

Funkcija praćenja usklađenosti podrazumijeva upravljanje rizicima neusklađenosti poslovanja društva sa zakonima i drugim propisima, mjerama i zahtjevima nadzornog organa, kao i relevantnim internim politikama.

Društvo bi trebalo da donese politiku praćenja usklađenosti, kojom se uređuju odgovornosti i obaveze u vezi sa ovom funkcijom i obezbjeđuje direktno izvještavanje prema izvršnom direktoru i odboru direktora.

Društvo bi trebalo da donese plan praćenja usklađenosti, kojim se planiraju buduće aktivnosti, uzevši u obzir sve oblasti poslovanja društva koje su izložene riziku neusklađenosti.

VII NAČELO RAZBORITOSTI I UPRAVLJANJE RIZIKOM ULAGANJA

Upravljanje rizikom ulaganja

Član 41

Društvo ne bi smjelo da u nadzoru rizika ulaganja podatke dobija isključivo od trećih strana kao što su finansijske institucije, agencije za ocjenu kreditnog rejtinga isl.

Društvo bi trebalo da razvije sopstvene pokazatelje ključnih rizika ulaganja usklađene sa poslovnom strategijom društva i politikom upravljanja rizikom ulaganja.

Društvo bi pri donošenju investicionih odluka trebalo da uzima u obzir rizike ulaganja, ne oslanjajući se isključivo na pokrivanje rizika kapitalom.

Društvo bi pri donošenju investicionih odluka trebalo da vrši procjenu rizika ulaganja i efekat ovih ulaganja na rizični profil društva, kao i da procijeni usklađenost ulaganja s interesima ugovarača i korisnika osiguranja i efikasnim upravljanjem portfeljom ulaganja.

Sigurnost, kvalitet, likvidnost i profitabilnost portfelja ulaganja

Član 42

Društvo bi trebalo da redovno kontroliše i nadzire sigurnost, kvalitet, likvidnost i profitabilnost ulaganja, na način da uzme u obzir najmanje:

- a) ograničenja odgovornosti i objelodanjene politike o budućim diskrecionim pogodnostima i, gdje je moguće, razumna očekivanja ugovarača osiguranja;
- b) nivo i prirodu rizika koje je društvo spremno prihvatiti;
- c) diverzifikaciju portfelja u cjelini;
- d) karakteristike imovine, uključujući kreditni kvalitet drugih ugovornih strana, likvidnost, održivost, postojanje i kvalitet kolaterala ili druge imovine kojom se pokriva imovina, zaduženost ili teret i tranše;
- e) događaje koji bi potencijalno mogli promijeniti karakteristike ulaganja ili koji bi mogli uticati na vrijednost imovine;
- f) pitanja povezana sa lokalizacijom i dostupnošću imovine uključujući neprenosivost, pravna pitanja u drugim državama, valutna pitanja i prekomjernu kolateralizaciju i kreditiranje.

Profitabilnost

Član 43

Društvo bi trebalo da utvrdi ciljeve za povrate koje želi od svojih ulaganja, uzimajući u obzir potrebu za dobijanjem održivog prinosa na portfeljima imovine kako bi se ispunila razumna očekivanja ugovarača i korisnika osiguranja.

Sukob interesa kod ulaganja

Član 44

Društvo bi u svojoj politici ulaganja trebalo da opiše kako utvrđuje i upravlja sukobom interesa koji proizilaze u odnosu na ulaganja.

Društvo bi trebalo da dokumentuje radnje koje preduzima u cilju upravljanja ovim sukobima.

Procjena nerutinskih ulaganja ili investicionih aktivnosti

Član 45

Prije izvršavanja ulaganja ili investicionih aktivnosti nerutinske prirode društvo bi trebalo da sprovede najmanje procjenu:

- a) sposobnosti za takva ulaganja ili investicione aktivnosti i upravljanje njima;
- b) rizika ulaganja ili investicionih aktivnosti i njihov uticaj na rizični profil društva;
- c) usklađenosti ulaganja ili investicionih aktivnosti s interesima ugovarača i korisnika osiguranja i efikasnim upravljanjem portfeljom ulaganja;
- d) uticaja ulaganja ili investicionih aktivnosti na kvalitet, sigurnost, likvidnost, profitabilnost i raspoloživost cjelokupnog portfelja.

Izveštavanje o ulaganjima ili investicionim aktivnostima

Član 46

Društvo bi trebalo da ima proceduru po kojoj bi funkcija upravljanja rizicima društva obavještavala odbor direktora društva o riziku ili promjeni rizičnog profila u slučajevima kada ulaganja ili investicione aktivnosti nose značajan rizik ili promjenu rizičnog profila rizičnosti društva.

Imovina koja nije uvrštena u trgovanje na uređenom finansijskom tržištu

Član 47

Društvo bi trebalo da sprovede, upravlja i nadgleda postupke vezane za ulaganja kojima se ne trguje na uređenom finansijskom tržištu ili za složene proizvode kojima je teško odrediti vrijednost.

Društvo bi trebalo da sa imovinom uvrštenom u trgovanje, ali kojom se ne trguje ili se trguje neredovno, postupa slično kao sa imovinom koja nije uvrštena u trgovanje na uređenom finansijskom tržištu.

VIII INTERNA KONTROLA

Okvir i okruženje interne kontrole

Član 48

Društvo bi trebalo da uspostavi efikasan sistem interne kontrole, koji uključuje okvir interne kontrole, administrativne postupke i primjerene sisteme izvještavanja na svim nivoima društva.

Društvo bi trebalo da promoviše važnost sprovođenja odgovarajućih internih kontrola, obezbjeđujući da su svi zaposleni svjesni svoje uloge u sistemu interne kontrole.

Kontrolne aktivnosti bi trebalo da budu usklađene sa rizicima koji proilaze iz kontrolisanih aktivnosti i postupaka.

Praćenje i izvještavanje

Član 49

Društvo bi trebalo da osigura da mehanizmi za praćenje i izvještavanje unutar sistema interne kontrole pružaju odboru direktora društva informacije važne za postupak odlučivanja.

IX FUNKCIJA INTERNE REVIZIJE

Nezavisnost funkcije interne revizije

Član 50

Društvo bi trebalo da osigura da je funkcija interne revizije oslobođena neprimjerenog uticaja svih drugih funkcija, uključujući i ključnih funkcija.

Pri sprovođenju revizije i procjene, kao i izvještavanja o rezultatima revizije, društvo bi trebalo da osigura da funkcija interne revizije ne bude podložna uticaju menadžmenta i odbora direktora društva koji mogu narušiti njenu nezavisnost i nepristrasnost.

Sukobi interesa unutar funkcije interne revizije

Član 51

Društvo bi trebalo da osigura da revizori koji su interno zaposleni u društvu ne sprovode reviziju aktivnosti ili funkcija koje su prethodno izvršavali, odnosno obavljali tokom vremenskog okvira koji je obuhvaćen revizijom.

Politika interne revizije

Član 52

Društvo bi trebalo da ima politiku interne revizije koja bi pokrivala barem sljedeća područja:

- a) uslove pod kojima se može pozvati funkcija interne revizije kako bi dala svoje mišljenje ili pomoć ili izvršila posebne zadatke;
- b) ako je primjenljivo, kriterijume za rotaciju zaduženja zaposlenih u internoj reviziji.

Plan unutrašnje revizije

Član 53

Društvo bi trebalo da osigura da se plan interne revizije zasniva na metodološkoj analizi rizika, uzimajući u obzir sve aktivnosti i cijeli sistem upravljanja, kao i očekivane razvoje aktivnosti i inovacija i da obuhvata sve značajne aktivnosti koje će se preispitati unutar razumnog vremenskog roka.

Dokumentacija interne revizije

Član 54

Društvo bi trebalo da vodi evidenciju o svom radu kako bi omogućilo procjenu efikasnosti rada funkcije interne revizije i dokumentovalo revizije na način kojim bi se omogućilo praćenje sprovedenih revizija i proizašlih rezultata.

X VREDNOVANJE IMOVINE I OBAVEZA, OSIM TEHNIČKIH REZERVU

Vrednovanje imovine i obaveza osim tehničkih rezervi

Član 55

Društvo bi trebalo da ima politiku i procedure za vrednovanje imovine i obaveza kojima bi trebalo da:

- a) obuhvati metodologiju i kriterijume koji će se upotrebljavati za procjenu aktivnih i neaktivnih tržišta,
- b) osigura dostupnost dokumentacije o sprovedenim postupcima vrednovanja, i
- c) redovno izvještava odbor direktora o pitanjima koja su važna za upravljanje vrednovanjima.

Procedure kontrole kvaliteta podataka

Član 56

Društvo bi trebalo da formuliše i sprovodi procedure kontrole kvaliteta podataka kako bi se utvrdili njihovi nedostaci i kako bi se izmjerio, nadzirao, upravljao i dokumentovao kvalitet ovih podataka.

Ove procedure bi trebale da obuhvate:

- a) cjelovitost podataka;
- b) prikladnost podataka, kako iz unutrašnjih tako i iz spoljnjih izvora;
- c) nezavisni pregled i provjeru kvaliteta podataka.

Dokumentacija pri upotrebi alternativnih metoda vrednovanja

Član 57

Kada se upotrebljavaju alternativne metode za vrednovanje, društvo bi trebalo da dokumentuje:

- a) opis metode, svrhu, ključne pretpostavke, ograničenja i ishod;
- b) okolnosti pod kojima metoda nije djelotvorna;
- c) opis i analizu postupka vrednovanja i kontrole povezane s metodom;
- d) okolnosti pod kojima bi rezultat metoda vrednovanja bio nesiguran;
- e) opis upotrijebljenih alata ili programa.

Nezavisnost spoljnog stručnjaka

Član 58

Društvo bi trebalo da može pokazati regulatornom organu da su spoljnje vrednovanje ili provjeru izvršili nezavisni stručnjaci s odgovarajućim stručnim znanjima, dužnom pažnjom i relevantnim iskustvom.

Društvo bi trebalo da regulatornom organu omogući uvid u sve tražene relevantne podatke o spoljnjem vrednovanju ili provjeri.

XI ZAVRŠNA ODREDBA

Član 59

Ove smjernice stupaju na snagu danom objave na internet stranici Agencije za nadzor osiguranja.

Broj: dddddd

Datum: dd.mm.gggg

Predsjednik Savjeta

Branko Vujović

OBRAZLOŽENJE

Članom 16 stav 1 tačka 2 Statuta Agencije propisano je da Savjet Agencije donosi pravilnike, propise, smjernice, uputstva i druge opšte i pojedinačne akte kojima se obezbjeđuje primjena zakona. Imajući u vidu obaveze koje su preuzete u procesu pristupanja Evropskoj Uniji, konkretno obaveze koje proizilaze iz pregovaračkog poglavlja 9 – Finansijske usluge, Agencija za nadzor osiguranja otpočela je sa pripremnim aktivnostima u cilju usklađivanja regulative iz oblasti osiguranja sa direktivom 2009/138/EZ – Solventnost II, što će u budućem periodu rezultirati transponovanjem odredaba te direktive u nacionalno zakonodavstvo kroz izmjene Zakona o osiguranju.

Ocijenjeno je i da je, u periodu do donošenja novog Zakona o osiguranju, potrebno dati početno usmjerenje društvima za osiguranje u dijelu budućih zahtjeva poslovanja, pa je odlučeno da se pristupi izradi pripremnih smjernica.

Donošenjem Pripremnih smjernica o upravljanju društvu će obezbijediti postepeni prelazak na EU standarde Solventnosti 2 kada je u pitanju oblast upravljanja društvom. Oblast upravljanja društvima za osiguranje na tržištima Evropske Unije je uređena smjernicama o upravljanju EIOPA-e, referentnim djelovima EU direktive 2009/138/EZ i Uredbe Komisije 2015/35 o dopuni 2009/138/EZ, pa su ove smjernice izrađene na bazi navedenih akata.

Pripremnim smjernicama su postavljeni budući zahtjevi u pogledu upravljanja i rukovođenja društvom, donošenja primjerenih politika, procedura o imenovanju članova odbora direktora, izvršnog direktora, nosilaca ključnih funkcija i lica koja bi vršila nadzor nad izdvojenim ključnim funkcijama, uspostavljanja najmanje četiri ključne funkcije društva (interna revizija, upravljanje rizicima, aktuarska funkcija i funkcija usklađenosti), načela razboritosti i upravljanja rizikom ulaganja, vrednovanja imovine i obaveza (osim tehničkih rezervi) i drugo.

Pripremnim smjernicama je putem „principa proporcionalnosti“ društvu ostavljen prostor za usklađivanje sistema upravljanja shodno prirodi, obim i složenost poslova koje obavlja, pritom polazeći od zahtjeva za adekvatnim upravljanjem sukobom interesa i zahtjeva za adekvatnim prenosom poslova na lice van društva.